

földmunkák után kézi erővel mélyítették tovább az árkot. Lapátolás közben, az árok két oldalán jól látható volt több szürkésbarna beásás nyoma, melyet a helyszínen kézi bontással végeztünk el. Körülbelül 1 m 40 cm mélységben feltört a talajvíz. Felületben két objektumot találtunk, az egyik mintegy 3 m széles, valószínűleg gödör és egy keskenyebb 60–80 cm átmérőjű, valószínűleg árok.

A leletanyag alapján középső rézkori, a Balaton-Lasinja kultúrához köthető leletek kerültek elő. Az egyik lelet félgömbös alakú, kiöntőtégely (olvasztótégely), nyélrészén hengeresen megerősített, átluggatott. Rendkívül jó minőségű, töredékes lelet, rézkori telepjelenségre utal; ilyen és ehhez hasonló leletek csak nagy kiterjedésű telepekre jellemzőek. A rézkori telepjelenségek jellemzője a nagy felületű, szórványos jellegű szóródás, ezért arra gondolhatunk, hogy a Gárdonyipatak partjáig tarthat a lelőhely. A lelőhely kiterjedését a helyszínen nem tudtuk megállapítani; pontos meghatározása csak nagy felületű feltárás alapján lehetséges.

A gázárak többi területén nem találtunk objektumot, azonban szórványlelet több is előkerült, köztük középkori (16. sz.) kerámia is.

PRANDER PÉTER

175. Gic, Szőke-domb alatt (KÖH 74255)

(Veszprém megye) Kö

2009 decembere és 2010 májusa között kiterjedt terepbejárásokat folytattunk a Nabucco gázvezeték dunántúli és Pest megyét érintő szakaszán, összesen 205 km hosszúságban, a nyomvonal 100-100 m-es szélességében. A téli idényben végzett terepbejárás során általában jó megfigyelési viszonyok között tudtunk vizsgálni, összesen 184 régészeti lelőhelyet azonosítottunk.

Gic területén egyetlen új lelőhely került elő a Sokorói-Bakony-értől É-ra emelkedő dombon.

REMÉNYI LÁSZLÓ – STIBRÁNYI MÁTÉ

176. Gógánfa határa

(Veszprém megye) Ró, Kö

Szennyvízhálózat fejlesztéséhez kapcsolódó terepbejárást végeztünk Sümeg ÉNy-i részén és a tőle ÉNy-ra fekvő települések területén. A tervezett nyomvonal csak kisebb része volt bejárható, nagyobb része gabonaföldeken haladt át, amelyek területét az aratás előtt nem tudtuk átvizsgálni. Terepi megfigyelésre egyedül a kukoricával bevetett mezőgazdasági területek voltak alkalmasak. A belterületeken, beépített környezetben futó részeken is csak néhány esetben, a házak között és az utcák mentén fekvő kisebb-nagyobb kukoricásokban lehetett hagyományos terepbejárást folytatni. Összesen 16 új lelőhelyet regisztráltunk.

Gógánfa területén három lelőhelyet azonosítottunk. A település D-i végén, a Tihany utcától és a vágóhídtól K-re, a Marcal folyását követő É-D-i irányú dombvonu-

lat Ny-i lejtőjén középkori kerámiatöredékek jeleztek a lelőhelyet (*Tihany utca déli vége*, KÖH 75589), nagysága 350×130 m. A sportpályától DK-re, a Petőfi utca Ny-i oldalán, a Marcal irányába Ny felé lejtő domboldalon szórványosan római kori és középkori edénytöredékek találhatók (*Sportpályától DK-re*, KÖH 75591), nagysága 250×200 m. Közvetlenül a Marcal K-i partján, a településről Ny felé kivezető műút É-i oldalán, egy alacsony dombháton őskori és középkori edénytöredékeket figyeltünk meg (*Marcal K-i partja*, KÖH 75593), nagysága 110×100 m.

Munkatárs: Koller Melinda régész.

KOVÁCS FERENC

177. Gödöllő, Szabadság tér (KÖH 26014)

(Pest megye) Á, Kk

2010. szeptember–novemberben folytak Gödöllőn a Szabadság tér rekonstrukciós munkái, amelyek során a közművek cseréjét és a burkolat felújítását végezték.

Az 50/70–80/110 cm mélyen kiásott ivóvíz, csapadékvíz, elektromos kábel, gázvezeték árkokban újkori töltött talaj jelentkezett, ezeknél a régészeti leleteket tartalmazó rétegeket nem érték el.

A Szabadság tér Ny-i, Dózsa Gy. út melletti részén, az orvosi rendelő mögött kiásott, 4 m mély szennyvíz csatorna árkának metszetében 2 m mélyen tömör, fekete, agyagos réteg jelentkezett, felső részében faszén- és paticsdarabkákkal. A tetején 5–10 cm vastag, vörösre égett agyagcsík húzódtott. A fekete, agyagos rétegből egy késő középkori vagy újkori korsó darabjait sikerült kiszedni. Ugyanezen árokszakasznál a kidobott földből emberi koponya és néhány vázcsont (bordák, két láb-szárcsont) került elő. A munkagép által megbolygatott váz pontos helyét sajnos már nem lehetett megállapítani, beásás (sírfort) az árokfalban nem rajzolódott ki.

A szennyvízcsatorna-árok orvosi rendelő mögötti szakaszánál a kidobott földből Árpád-kori tagolt fazékeremet gyűjtöttem.

KÖVÁRI KLÁRA

178. Gödöllő, Thegze Lajos utca (KÖH 26005)

(Pest m.) Sza, Á

A Pest Megyei Múzeumok Igazgatósága áruház építését megelőző feltárást végzett a 6270/22 és 6270/23 hrsz.-ú ingatlanokon 2010 márciusában. A területen ismert régészeti lelőhely található: MRT 13/3 (kézirat), Szil-háti-dűlő. A 2009. évben végzett próbaásatás során lehatároltuk a lelőhelyet. A mintegy 8976 m²-ből 3357 m²-t tárhattunk fel, ennyi esett a mélyítéssel érintett területbe (épület alatt). A tervezett parkolók s bevezető utak alatt nem áshattunk, pedig ott elfedésre kerül a lelőhely. A megelőző feltárás során előkerült 37 új objektum és a próbaásatás korábbi 45 objektumából most

teljesen feltárhattunk még 10 objektumot. Három árok túlnyúlt a kijelölt ásatási területen, ezek félbe maradtak. Az objektumok szarmata kori gödrök, árkok, cölöplyukak és egy földbe mélyített ház.

A tavasszal megkutatott terület K-i oldalán, a tervezett áruháza területén, a Thegze Lajos u. – Márki Sándor u. kereszteződésében (6270/23 hrsz.) július–augusztusban próba-, majd megelőző feltárást végeztünk. Először kutatóárokokkal átvizsgáltuk a területet, melyekben előkerült 11 régészeti objektum. A régészeti lelőhelyet lehatároltuk: nagysága az érintett területen 3570 m², melyet összefüggő felületként feltártunk. A megelőző feltárással 40 régészeti objektumot dokumentáltunk a szarmata és Árpád-kor időszakából.

A 2009–2010. évi feltárások során összesen 125 objektum került elő. Kiderült, hogy a terepbejárás és a korábbi ásatások (2003, 2007) alapján lehatárolt lelőhely K-i irányban még folytatódik. Az eddig regisztrált szarmata kori objektumokhoz most Árpád-kori árkok járultak.

Munkatársak: Érdi Benedek geodéta, Mali Antal restaurátor.

OTTOMÁNYI KATALIN

179. Gyékényes, Fehér-dűlő (KÖH 72527)

(Somogy megye) R, B, LT

A 2010. évi szondázó ásatás célja az őskori telep É-i és K-i szélének meghatározása volt. A május 10. és július 1. között végzett próbaásatás során kutatóárokkan lehatároltuk az őskori telepet É-ről és 3 rézkori (Balaton-Lásinja kultúra) telepobjektumot tártunk fel. A rézkori telep feltételelesen a vasút É-i részére is áthúzódik, de mivel ez a terület fedett, bejárást végezni itt nem tudtunk.

A Fehér-dűlő K-i részén 2900 m²-en, 100 őskori objektumot tártunk fel. Legnagyobb számban a Balaton-Lásinja kultúra sekély gödöralkjai kerültek elő. Kevés, de gazdag leletanyaggal rendelkező gödör az urnamezős kultúrát képviselte. Több cölöplyuk és kisebb gödör a kelták hagyatéka. A vaskori leletanyag döntő része kerámia (főleg tál- és fazéktöredékek), kevés vastárgy mellett. Az egyik mélyebb gödröt paticcsal töltötték fel, ebben az objektumban díszített bronzgombot is találtunk. A felszíni leletek alapján az őskori telepek K felé, ha kisebb mértékben is, folytatódnak. Ezt a területet a kavicsbánya tervezett bővítése már nem érinti.

Munkatársak: Cserép Tamás, Gál Zoltán és Nyári Zsolt.

MOLNÁR ISTVÁN – NÉMETH PÉTER GERGELY

180. Gyöngyös, Lovastanya (KÖH 39487)

(Heves megye) U, Szk, LT, Á

2010. július 12. és október 13. között a Gyöngyöst Ny-ról elkerülő 3. sz. főút nyomvonalán fekvő lelőhelyen 8144 m²-en folytattunk megelőző régészeti feltárást.

A geodéták által kitűzött feltárási terület nagy része egy ÉNy–DK irányú, a környezetből jól láthatóan kiemelkedő magasparton helyezkedett el. Déli irányból a Toka-patak, K-i irányból pedig a Gyöngyös-patak határolta a lelőhelyet. Terepbejárást nem tudtunk folytatni a környéken, de a Toka-patak partján kialakított ideiglenes táborhelyünkön találtunk vaskori és Árpád-kori kerámiatöredékeket. Ez alapján valószínűsíthető, hogy egészen a patak partjáig kiterjedt a lelőhely.

A feltárási terület É-i részén, ahol minimális számú objektum – a humuszba beleásva! – került elő, K–Ny-i irányban szondázó szelvényeket nyitottunk, melyek nem tartalmaztak régészeti jelenségeket. Egy esetben figyeltünk meg az egyik metszeten egy a humuszba beleásott Árpád-kori objektumot. A feltárási terület sokkal mélyebben fekvő K-i részén a humusz is sokkal vékonyabb, kb. 50–60 cm volt. Ezen a területen kb. 5 méterenként szondázó szelvényeket nyitottunk a nyomvonalra merőlegesen, É–D-i irányba.

A feltárási terület K-i részében – egy Árpád-kori ház kivételével – az előkerült régészeti jelenségek a *középső neolitikus alföldi vonaldíszes kultúrához* (annak is késői periódusához) köthetők. Egy árok mellett kizárólag gödrök és egy sír kerültek elő ebből az időszakból. A gödrök leletanyaga változatos: közepes mennyiségű import kerámiával, miniatűr edényekkel, festett kerámiával, finoman és durván karcolt vonaldíszes edénytöredékekkel, nagy mennyiségű kőeszközzel (csiszolt kőbalták, kovák, obszidián, radioralit, hidrokvarcit stb.), viszont közepes mennyiségű és minőségű állatcsontmaradvánnyal valamint kevés paticcsal jellemezhető. A 27. sz. objektum alján (nagyon rossz megtartású!) embercsontokat és három egész edényt tudtunk dokumentálni és kiemelni. A középső neolitikumra datálható objektumok esetében megfigyeltük, hogy a gödröket egy 70–80 cm-es mélységben jelentkező, kb. 30–40 cm vastag durva, görgeteg kavicsos rétegbe is beleásták. A kavicsos réteg fölött egy homokos kevert talajt észleltünk, azt pedig egy széles sávban a humuszolt felületen szépen kirajzolódva egy fekete színű kötöttebb talaj fedte. Ez valószínűleg a középső neolitikus korszakot megelőzően a területen végbement hidrológiai folyamatokkal, talán egy patak működésével kapcsolható össze. (Dr. Horvát Zoltán geológus a helyszínen vizsgálatokat folytatott és mintákat vett a patakmederből és a szelvényfalakból.)

A *középső vaskori Vekerzug-kultúra* (szkíta kultúra Alföld-csoportja) időszakából 2 kisméretű, kb. 3×3 m alapterületű, félig földbe mélyített ház került elő. Cölöplyukakat nem találtunk az objektumokon belül és kívül sem. Mindkét házban kerültek elő kemencék. A 6. sz. objektum esetében egy töredékes fazekat találtunk in situ a kemence szája mellett. Ebben a házban gyakorlatilag más régészeti leletanyag nem került elő. Felhagyása előtt teljesen kipucolhatták. A 10. sz. objektumban közepes mennyiségű leletanyagot (kerámiatöredékek, patics, állatcsontok) találtunk. A folyamatosan feltörő talajvíz és esőzések miatt ezt az objektumot csak részben tudtuk